

ס' צעקו הישראלים

גיבול

הפסטיבל המונית, גיבולי מיצע-סואץ ו-אלג'יריה.

★ ★ ★

האינצידנט המצרי

לא היה זה סתם מיצע, לפי סדר האלף-בית. כל משלחת הציגה תוך כדי הליכה את המיוחד לה. המשלחת מ-ארגנטינה, למשל, התקדמה כשבראשה קבר צ'ט גיטאריסטיס ומתופפים, בלבוש הלאומי, הכושים מ-אפריקה השחורה הנתונה תחת שלטון צרפתי הלכו במיקצב ריקודי ה-ג'ונגל, בליווי תופי הטום-טום, ואילו בין הצועדים מברזיל הצטיינה יפהיה שחר-חורת, שרקדה רומבה במקסוזו משחוללת.

לא נעדר כמעט לאום. מי שלא בא במאות ואלפים, הוצג עלידי קבוצות קטנות, או אפילו עלידי בודדים. היו, למשל, 11 בחורים מבחריין, 12 מבורמה, שמונה מבוליביה.

זה אחר זה צעדו סקוטים בחצאיות, ויט נאמים נמוכים וגרמנים ממושעים (מזרח ומערב). מישהו העיר, בהצביעו על הגרמנים הצועדים בקצב צבאי מובהק: "סוף סוף

המצרית. אחרי הדגלים, נשאו המצרים על שכמם ציור ענק של גמאל עבד אל-נאצר — הציור היחיד של בן-אדם בכל האינצידנט. הרוסים הריעו: "נאצר! נאצר! נאצר!" כאילו האיר שחר חדש לפולחן האישי. המצרים שרו והריעו מאושר וגאחה מול ההתלהבות. חלפו עוד כמה משלחות, ואז הופיע דגל ישראל. התרועעות אמנם לא היו חזקות כל-כך, אולם הן עלו על אלה שניתנו למשלחות רבות אחרות. המשלחת הישראלית יצאה מהמנהרה, הקיפה את המיגרש, והתקרבה לבמת הכבוד. כפי שעשו ליתר המשלחות, קמו חברי הנשיאות הסובייטית, הצדיעו ל-דגל הישראלי ומחאו כף.

שתי דקות לאחר מכן, החל ה-אינצידנט. המשלחת המצרית תפסה את מקומה בצד המסלול וכשעברו הישראלים, הרימו ה-מצרים את תמונתו של גמאל עבד אל-נאצר אל על, ופתחו בקריאות בוז. הרוסים שראו כמה כאפיות בין הצועדים הישראלים, פתחו בקריאות: "אל-סלאם! אל-סלאם!" אולם מי תוך מקום הישיבה, שם ישבו כמה מחברי המשלחת המצרית שלא צעדו, נשמעו קריאות: "פורט-סעיד! פורט-סעיד!" ושוב: "אל-סלאם!" חלק מהקהל הצטרף לקריאות הקצובות. אחרים המשיכו בקריאות: "אל-סלאם!"

בתוך כל ההמולה, התקדמו הישראלים ב-שורות נאות, כשהם שרים ומחאים כף. לפי תנועותיהם, אפשר היה להבין שהם שרים ארץ זבת חלב. אולם אי-אפשר היה לשמוע דבר.

★ ★ ★

באלט שר תרגילי-סדר

משלחת האחרונה היתה המשלחת הסובייטית. לא גדולה במיוחד, אך מי-גונת. את הפגנת הכוח האמיתית השאירו הרוסים לסיום. אלפי אתלטים עלו על ה-מיגרש, הציגו תרגילי התעמלות שהגיעו ללא ספק לפיסגת השכלול הטכני. אלפי רגלים שופות של נערות נעו כרגל אחת, ב-שורות ישרות כסרגל. בחורים התנועעו בג-מישות בובתית על מוסות פלדה דקיקים.

היתה זו תערובת של באלט שמיימי עם תרגילי-סדר המונית. המיגרש נראה חליפות כשהידגן מתנועע, כים הומה, כגן-פרחים, ככוכבים פזורים ברקיע, וההל בקצב של רביו הוליבדי סינמסקופי. בכל רגע נדמה היה כי הגיע השיא וכי אחרי זה אין מה לראות יותר — וכל פעם הופיעה קבוצה חדשה, שהובילה לשיא חדש. כאשר סוף-סוף עלו 5000 ספורטאים לתרגיל-הסיום, היתה השעה כבר 9.30.

אחרי שש שעות יצאו הצופים מהמומים. עד עכשיו, קשה להאמין כי אמנם ראו ה-עניים את אשר ראו, שהרי לא כל יום חוזים בהצגה המוגשת עלידי ממשלה של עם בן 214 מיליון נפש.

★ ★ ★

התקרית השניה

על התקרית השניה של הפסטיבל מדווח שדום כהן:

יתכן כי הצלחת המשלחת הישראלית בהופעותיה האומנותיות לא היתה מוצדקת מבחינה אמנותית גרידא. הופיעו לקות לאומיות רבות, מארצות שונות, שהציגו ריקודים ושיירים יפים יותר מיצירות מארק לברי, קונרד מן וזאב חבצלת. אך העובדה שהתוכנית היתה תוכנית עברית, מי-ש-ראל, הספיקה לרבות רבות של צופים.

היו אלה לרוב יהודים, שהיו מנותקים כל ימי חייהם מיהדות העולם. במוסקבה עצמה חיים כחצי מיליון יהודים; אלפים נוספים הצטרפו אליהם השבוע מייבוי ה-מטאשקנט, מצ'ינובנין ומריגה. כולם היו צמאים לראות ישראלי, לשמוע מלה עברית. על כן זכו הופעות ישראל להצלחה כמעט-היסטרית.

היהודים באו בהמוניהם גם אל מקום המגורים של המשלחת הישראלית. כמעט 24 שעות ביום מילאו יהודים סובייטיים — זקנים, נשים, צעירים — את הרחבה של האקדמיה לחקלאות על-שם טימיריאזוב, משכנת של המשלחת במוסקבה. הם חיפשו קרובים, ביקשו לדעת מה נשמע בישראל, ייעצו לשמור על יחסים טובים עם ברית-המועצות — או סתם ביקשו מזכרת מישראל.

בדרך כלל, הביא אתו כל משתתף כמה מזכרות קטנות, לחלוקה בין באי הפסטי-

הישראלים

עריבם, חברי המשלחת הישראלית, במיצעד המשלחת באי-טדיון לניג, שעה קלה לפני האינצידנט. בעיני המשלחות הערביות משאר ארצות ערב, הציגים הערבים מישראל אינם אלא בוגדים בענין הערבי.

ובשום פנים לא לחלק שום חומר מודפס. כאשר העירו לו כי העניין נמצא עדיין בשלב של בירור עם מזכיר הפרציה, ה-שיב הרוסי כי מאחר שהחומר מיועד לאז-רחים סובייטים, ולא דווקא לבאי הפסטיבל מבין המשלחות האחרות, הרי זוהי התי-ערבות בענייניה הפנימיים של ברית-המועצות ואינה נוגעת לפרציה, כי אם לסובייטים בלבד. הוא התיר להם לחלק רק סמלים ועפרונות. אולם אם ייתפסו בתחילת חומר מודפס, הורה, יסולקו מ-ברית-המועצות.

בלית ברירה, נכנעו וציגו המשלחת, תוך כדי הגשת מחאה. "כל המשלחות האחרות מחלקות חומר על ארצן, טענו. לשוא.

★ ★ ★

"תפקידנו להיות כאן!"

א כל הישראלים היו סבורים כי חלוקת החומר היתה מוצדקת. קבע סאשה תנין, ראש המשלחת השנייה, ה-מורכבת רובה מאנשי ברית הנוער הקור-מוניסטי: "אנחנו כאן אורחיה של הממ-שלה הסובייטית. אין זה נאה לאורחים להתערב בענייניה הפנימיים של הארץ ה-מארחת. זה כאילו היה מתקיים פסטיבל בישראל והיתה מופיעה משלחת זרה, ש-היתה מחלקת חומר כתוב בערבית, לתור-שבי ישראל הערביים, ואשר כחנתו לגרום לחסיסה אנטי-ישראלית בין האורחים ה-ערביים. האם ממשלת ישראל היתה עוברת על כך בשתיקה?"

במשלחת הציונית החלו מתחכים אם לא כראי לעזוב את הפסטיבל ולחזור אר-צה, כצעד הפגנתי. אולם לבסוף נרגעו הרוחות. "תפקידנו להיות כאן", הסביר אחד מראשי המשלחת. "אנחנו נמשיך ל-מלא את השליחות שנטלנו על עצמנו בצאתנו מן הארץ."

טיבאל: סמלי ישראל, בולים, מטבעות, גלרי-יות דואר. מזכרות אלה נעלמו תוך שעות בודדות.

החלק הציוני-תלוצי של המשלחת הגיע מוכן בצורה יסודית הרבה יותר. בין חפציהם העבירו ארגונים שלמים של חומר כתוב על ישראל: חוברות הסברה באנגלית וברוסית על הנוער הישראלי, לוחות עב-ריים, שירונים, עפרונות נושאי כחובות עבריות, ואלפים רבים של סמלים קטנים. הכל נחטף מידיהם.

חמישה ימים עסקו חברי המשלחת התי-לוצית (מפ"ם-מפא"א-אחדות העבודה) בה-פצת החומר, ואפשר היה לפגוש רבבות אנשים שטיילו ברחובות מוסקבה כשבדש מעלים נעזק סמל תכלת-לבן ובידם חוברת ישראלית.

ואז התערבו השלטונות.

★ ★ ★

"פרופגנדה זרה"

פניה הראשונה באה בדרג נמוך: המלחה הראשי של המשלחת הישראלית ביקש להפסיק את הפצת החומר. "זוהי פרופגנדה זרה", הסביר. חברי המשלחת הציונית ביקשו פגישה עם מזכיר פרציה הנוער הדמוקראטי, מארגנת הפסטיבל. הם נפגשו אתו, והי-מזכיר — צרפתי — הודיע כי אין לו כל התנגדות לכך שהישראלים יחלקו שי-רונים, סמלים, לוחות וסמל הסברה, מן הסוג המיועד בדרך כלל לתיריים. רק את החוברת הרוסית על הנוער הישראלי ביקש לגנוז, עד לביורו נוסף.

אולם לפני שנערך הביורו, הוזמנו ראשי המשלחת למזכיר הקומסמול הסובייטי, שהוא גם נציג המשלחת הסובייטית בוועדה המכינה העולמית של הפסטיבל. "שמעתי שאתם משיכים לחלק את החוברת הרו-סית", הודיע בחומרה, "ועל כן עלי לדרוש מכם שתגנוזו את כל החומר שברשותכם,